

Hållbarhetslöfte

EKOSYSTEM OCH BIOLOGISK MÅNGFALD

Att hejda förlusten av biologisk mångfald är en av vår tids största samhällsutmaningar. En kraftsamling behövs för att vända trenden och säkerställa ekosystemens livskraft och fortsatta förmåga att bidra med, för oss, livsnödvändiga nyttor.

Genom hållbarhetslöften med konkret åtgärdsarbete höjer vi gemensamt ambitionsnivån och ökar takten i arbetet med att bevara och stärka biologisk mångfald i Uppsala län. Åtgärdsarbetet bidrar till hållbara ekosystem och till att nå de svenska miljömålen, FN:s konvention om biologisk mångfald och de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030.

SLU, Sveriges lantbruksuniversitet, åtar sig att till år 2023 genomföra åtgärder ur det regionala åtgärdsprogrammet **Färdplan för ett hållbart län – åtgärder för ekosystem och biologisk mångfald**, samt att varje år bidra med underlag för uppföljning av antagna åtgärder till Länsstyrelsen Uppsala län.

Uppsala 2020-11-13

Maria Knutson Wedel, rektor SLU,
Sveriges lantbruksuniversitet

Göran Enander, landshövding Uppsala län

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

GLOBALA MÅLEN
för hållbar utveckling

Hållbarhetslöfte

EKOSYSTEM OCH BIOLOGISK MÅNGFALD

Nedan följer de åtgärder ur det regionala åtgärdsprogrammet **Färdplan för ett hållbart län – åtgärder för ekosystem och biologisk mångfald**, som **Sveriges lantbruksuniversitet (SLU)** åtar sig att genomföra till 2023.

Det regionala åtgärdsprogrammet samlar länets aktörer i ett målinriktat åtgärdsarbete för att bevara och stärka biologisk mångfald. Programmet bidrar till att efterleva FN:s konvention om biologisk mångfald, vars syfte är att bevara biologisk mångfald och nyttja naturens resurser på ett hållbart sätt.

1. Återskapa hållbara livsmiljöer i sjöar och vattendrag

1.d Kartlägga var det är särskilt prioriterat att anlägga ekologisk funktionella kantzoner.

- På SLU:s egendomar finns blommande kantzoner mot vattendrag med blandningar för att gynna pollinatörer och fältvilt.
- På eget markinnehav inventera behov av ytterligare anläggning av ekologisk funktionella kantzoner mot vattendrag.

1.l Anlägga dagvattendammar för rening av dagvatten som även gynnar biologisk mångfald.

- SLU (experter enligt E17) kommer bistå Uppsala kommun (inkl Uppsala Vatten och Avfall AB) att utforma och utvärdera framtida dagvattendammar inom ramarna för utbyggnaden av de södra delarna av Uppsala.
- Genomförs genom gemensamma forskningsprojekt och ansökningar och genom examensarbeten.

4. Verka för ett varierat skogsbruk med god miljöhänsyn

4.a Skapa och delta i forum för kompetensutveckling och samverkan för ett ökat landskapsperspektiv vid planering och genomförande av skogsbruksåtgärder.

- Fortsatt forskning och kommunikation i olika forum kring hur markorganismer och markens funktionella egenskaper varierar i landskapet och påverkas av skogsbruk.

4.b Skapa och delta i forum för dialog och kompetensutveckling kring metoder för anpassningar inom trakthyggesbruket som skapar mångfunktionella skogar som stödjer olika typer av ekosystemtjänster.

- Fortsatt forskning och kommunikation i olika forum kring hur markorganismer och markens funktionella egenskaper varierar i landskapet och påverkas av skogsbruk.

4.c Genomföra kunskapshöjande aktivitet om hur naturliga processer såsom brand, storm eller insektsangrepp kan efterliknas i skogsbruket för att stärka biologisk mångfald.

- Fortsatt forskning och kommunikation i olika forum kring hur markorganismer och markens funktionella egenskaper varierar i landskapet och påverkas av skogsbruk.

4.d Genomföra kunskapshöjande aktivitet för att öka tillämpningen av skogssektorns gemensamma målbilder för god miljöhänsyn.

- Fortsatt forskning och kommunikation i olika forum kring hur markorganismer och markens funktionella egenskaper varierar i landskapet och påverkas av skogsbruk.

4.e Integrera/implementera skogssektorns gemensamma målbilder för god miljöhänsyn i egna skogsbruksplaner och skogsvårdsplaner.

- Skogssektorns målbilder för god miljöhänsyn är implementerade i skogsbruksplaner och skogsvårdsplaner för SLU:s förvaltning av 2600 ha skog.

4.g Ta fram, alternativt uppdatera, skogsbruksplaner för skogar i statlig, kommunal och kyrklig förvaltning så de inkluderar ett varierat brukande för att skapa mångfunktionella skogar som stödjer olika allmännyttiga ekosystemtjänster.

- SLU:s lantbruksdrift förvaltar 2600 ha skog där detta sker idag. Skogsbruksplaner ska kompletteras med mål för varierat brukande.

5. Öka naturvårdande skötsel i frivilliga avsättningar och i formellt skyddade områden

5.a Skapa och delta i forum för kompetensutveckling och samverkan för naturvårdande insatser i skogslandskapet ur ett landskapsperspektiv.

- Fortsatt forskning och kommunikation i olika forum kring hur markorganismer och markens funktionella egenskaper varierar i landskapet och påverkas av skogsbruk.

5.b Genomföra kunskapshöjande aktivitet gällande skötsel av särskilt värdefulla naturtyper.

- Fortsatt forskning och kommunikation i olika forum kring hur markorganismer och markens funktionella egenskaper varierar i landskapet och påverkas av skogsbruk.

6. Öka andelen skyddad skog genom frivilliga avsättningar och formellt skydd

6.a Öka arealen formellt skyddad skogsmark genom bildande av statliga och kommunala reservat och biotopskyddsområden.

- Avsätta areal för skapande av naturreservat på Krusenberget och reservat på Ultunaåsen.

7. Bevara bete och slätter i jordbrukslandskapet

7.a Sammanställa underlag över betesmarker och slätterängar med höga biologiska värden för att underlätta prioritering av insatser i syfte att bevara och restaurera dessa värden/marken.

- Fortsätta följa avtalet med SJV för ca 40 ha.

7.e Genomföra bete i särskilt värdefulla miljöer.

- Upprätthålla bete på SLU:s marker med höga naturvärden.

7.q Öka tillgängligheten till ängs- och hagmarker med höga kulturhistoriska värden samt synliggör dessas kopplingar till biologisk mångfald.

- Fortsätta arbetet med SLU:s pågående projekt som syftar till att utveckla området Lövsta utanför Uppsala i den riktning som åtgärden avser. Projektet är ett pilotprojekt och kan genomföras på andra delar av SLU.

8. Öka variationen i åkerlandskapet

8.b Bedriva fortsatt forskning för att utveckla produktionssätt med synergieffekter för både biologisk mångfald och ökad/god produktion.

- Fortsatt forskning om samband mellan brukningsmetoder (inkl växtföljder), jordhälsa och produktivitet.

8.c Förstärka befintlig variation i åkerlandskapet som även gynnar produktionen, exempelvis genom att anlägga och utveckla multifunktionella skyddszoner.

- Fortsätta arbetet med att på SLU:s egendomar finns blommande kantzoner mot vattendrag med blandningar för att gynna pollinatörer och fåltvilt.
- Fortsatt arbete med variation i åkerlandskapet med t. ex. blommande kantzoner, fjärilsåkrar och åkerhörn för gynnande av pollinatörer, samt gräsbevuxna kantzoner efter diken.
- I alla höstgrödor skapas så kallade lärkrutor.
- Runt fåltkanter sparas träd och buskar som är blommande och bryn skapas.
- Odlade viltfrämjande trädor placerade mot andra biotoper i odlingslandskapet.

8.f Genomföra insatser för ökad tidsmässig variation i åkerlandskapet, exempelvis genom att så grödor som skördas vid olika tillfällen.

- Fortsätta/utveckla arbetet med variation i bearbetningssystem och val av grödor, t. ex. med olika odlade grödor, bearbetad/obearbetad jord och mellangrödor.

8.g Genomföra insatser för skyddsvärda träd i åkerlandskapet genom skötsel (exempelvis frihuggning och hamling) och minskande av åldersglapp hos skyddsvärda träd (exempelvis plantering och skötsel av efterträdare och veteranisering).

- Sköta alléträd.

8.j Återvåta lågproduktiv mark i åkerlandskapet.

- På sikt ska SLU anlägga mikrovåtmarker genom återvåtning.
- SLU:s lantbruksdrift ska fortsätta att delta i projekt för att anlägga mikrovåtmarker i åkermark som är blöt och svår att dränera.

8.k Annan aktivitet.

- Genomföra kunskapshöjande insatser (inom vår kärnverksamhet) t. ex. vetenskapliga publikationer, populärvetenskapliga artiklar, sociala medier, radio och tidningar vilket förväntas bidra till åtgärdens syfte.

9. Minska negativ påverkan på biologisk mångfald från växtskyddsmedel

9.c Minska användning av kemiska bekämpningsmedel genom exempelvis fler grödor i växtföljderna.

- På SLU:s egendomar minskas användningen av kemiska bekämpningsmedel genom att anpassa växtföljden och växtskyddet efter ogrässtryck och trycket av andra skadegörare och svampar.
- Forsatt medverkan i Jordbruksverkets prognostjänst för bestämmande av bekämpningsbehov.
- Val av selektiva preparat.
- Anpassad såtidpunkt.
- Ekologisk odling på utvalda marker.

9.d Bedriva fortsatt forskning om kemiska växtskyddsmedels effekter på biologisk mångfald.

- Tillgängliggöra mark för forskning.

9.h Minska användningen av kemiska växtskyddsmedel, exempelvis genom att ställa om till ekologisk produktion.

- Produktionen på SLU:s egendomar är till viss del ekologisk, liksom flera forskningsprojekt. Mängden växtskyddsmedel på den mark som odlar konventionellt begränsas i så stor utsträckning som möjligt, både av miljömässiga och ekonomiska skäl.

9.j Annan aktivitet.

- Genomföra kunskapshöjande insatser i.e. vetenskapliga publikationer, populärvetenskapliga artiklar, sociala medier, radio och tidningar vilket förväntas bidra till åtgärdens syfte.

10. Motverka invasiva främmande arter

10.e Genomföra insatser för att ta bort invasiva främmande arter i skyddade områden, i särskilt känsliga miljöer och där de hotar höga naturvärden.

- På SLU:s egendomar genomförs nödvändiga insatser för att ta bort invasiva främmande arter, ex. jättebjörnloka och askskottssjuka.

10.f Genomföra kompetenshöjande aktivitet riktad mot allmänheten, förskolor och skolor om hur invasiva främmande arter kan motverkas.

- VPE:s demonstrationsodlingar tar emot besök från skolor och förskolor.
- Vi skapar aktiviteter som förmedlar information om bl.a. ogräs och främmande arter i jordbrukssammanhang.

12. Bevara och öka biologisk mångfald i parker och grönområden

12.a Initiera och delta i nätverk för kompetenshöjning och erfarenhetsutbyte för tekniska nämnder, parkförvaltning och kyrkogårdsförvaltning, exempelvis i samverkan med SLU:s utbildning för landskapsarkitekter eller Enköpings utbildning för trädgårdsmästare.

- Kunskapsparkens personal deltar aktivt i undervisningen på SLU för att visa giftfri och hållbar skötsel för studenter och intressegrupper.

12.c Säkerställa att det görs medvetna val som främjar biologisk mångfald och stärker det positiva biologiska kulturarvet vid gestaltning, projektering och anläggning av parker, golfbanor och andra grönområden.

12.d Säkerställa att skötselplaner och vårdplaner för parker, golfbanor och grönytor innehåller anpassade skötselmetoder för att främja biologisk mångfald.

12.e Anpassa skötselmetoder så att de gynnar biologisk mångfald exempelvis i parker och grönområden samt på golfbanor och kyrkogårdar.

12.g Ta fram informationsmaterial för att sprida kunskap om biologisk mångfald till besökare i parker och grönområden.

12.i Genomföra insatser som gynnar pollinerare.

- Alla projekt och förändringar i Kunskapsparken genomförs med en blick på både förvaltning, estetik och biologisk mångfald. Ofta är projekten påbörjade för att förbättra utbudet av biologiskt hållbara exempel på trädgårds/marktytor.

- Skötselplan för Kunskapsparken innehåller även fortsättningsvis specifikationer över metoder och inköp för att säkerställa framtida hållbar praxis. Dialog förs med AH och Kommunen för resten av campus för att samma arbete kan göras runtom campus.

- Giftfri skötsel, övergång till el över fossilt, återbruk av kompost och vedmaterial i parken (medan de blir bostad för insekter). Vi lämnar högar på strategiska platser av dött material som kan bebos av insekter och igelkottar.

- Vi genomför informationsprojekt som fågelholkar, fladdermusprojekt osv med informationsskyltar de år vi kan.

- Anlägger nya och sköter Kunskapsparkens ängsytter och grenar, kompost på ett sätt som skapar hem för insekter.

14. Öka hänsyn till biologisk mångfald genom inköp av hållbara varor och tjänster

14.c Genomföra kartläggning av verksamhetens strategiskt viktiga inköpsområden samt produktgrupper som kan förväntas ha stor påverkan på biologisk mångfald.

- Fortsatt utvärdera planerade inköp av material och inventarier för kunskapsparken så de är så miljövänliga som möjligt och byta till bättre där det går.

Åtgärdsprogrammet för ekosystem och biologisk mångfald är ett av fyra regionala åtgärdsprogram inom **Färdplan för ett hållbart län** som syftar till att öka länets förutsättningar att nå Sveriges miljömål och bidra till de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030. Övriga tre åtgärdsprogram behandlar temaområdena klimat och energi, vatten samt samhällsutveckling.

Ett hållbarhetslöfte är en frivillig avsiktsförklaring mellan Länsstyrelsen Uppsala län och en aktör i Uppsala län vilket stärker genomförandet av åtgärdsprogrammen i färdplanen.

GLOBALA MÅLEN
för hållbar utveckling

